

Max O. E. Olari

NÄINKIN VOI NÄHDÄ!

Näinkin voi nähdä!

Näinkin voi nähdä!

Max O. E. Olari

© 2023 Max O. E. Olari

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-0106-5

Esipuhe

Lopuksi ystäväni, muista, että aina vanhoilla päivillämme ensi-ihastuksia ja -rakkauksia muistellessamme me muistellemme kuitenkin enemmän nuoruuttamme.

Nyt Max joutui lisäksi surullisena toteamaan, että aina haudatessamme vanhan nuoruudenystävämme me samalla hautaamme myös osan omaa nuoruuttamme.

Vanhan ystävänsä Eskon hautajaisissa edellä oleviin kahteen loppulauseeseen oli päättynyt Maxin Häivähdys ihmisestä -teoksen kirjoitusprojekti. Yllättävä ja nopea nuoruuden ystävänsä menetys sekä pitkän syksyn sateinen koleus ja harmaus pitivät Maxin mielialan niin alhaalla, että ne toivat hänen mieleensä jopa Saarnaajan sanat: *Mitä hyötyä on ihmiselle kaikesta vaivannäöstä, jolla hän itseään rasittaa auringon alla. Sukupolvi menee, sukupolvi tulee, vain maa pysyy ikuisesti.*

Alkupalven jälkeen auringon päivä päivältä korkeamman kaaren antama lupaus uudesta keväästä ja kesästä sai vähitellen Maxin mielialan nousemaan ja tämän katsomaan maailmaa valoisammin mielin. Valoisammin, vaikka kaikki tapahtumat ja puheet aivan lähialueillakaan eivät siihen olisi aihetta antaneet. Väite, toive tai oletus siitä, että historiasta olisi jotain opittu, osoittautui jälleen kerran toiveajatteluksi.

Keväällä hän alkoi viettää yhä enemmän aikaansa kesäasunnollaan, jonka omistajaksi hän oli tullut muutama vuosi sitten yrityksensä myynnin yhteydessä tehtyjen rahoitusjärjestelyiden myötä. Siellä hän usein tapasi alueella toimivan

paikallisen mökkitalkkarin Alarikin. Tämä oli käytännön moniosaaja, jolta luonnistuivat niin rakennus-, puu-, korjauskuin auraustyöt ja joka oli näin melkein kuin taivaan lahja paikallisen järven ympärille muodostuneelle kesämökkiihyteisölle. Max edellisen omistajan vinkistä ja ymmärtäen omat osaamisen ja viitseliäisyyden rajansa oli pyytännyt Alarikin vierailulle, jonka tuloksena he olivat solmineet kestävän ja molempia osapuolia tyydyttävän ja hyödyttävän yhteistyösuhteen.

Alarik oli iältään Maxia noin kymmenen vuotta nuorempi, vankkarakenteinen muttei lihava, fyysisesti hyväkuntoinen ja olemuksensa perusteella paljon aikaansa ulkoilmassa viettävä. Pian Max oli myös huomannut, että keskustelukaveri oli jo neuvolassa rokotettu piikillä, joka synnytti ihmisessä tarpeen olla koko ajan jotain tekemässä. Hän asui kunnostamassaan lapsuuden ajan kodissa pitkulaisen järven toisella puolella Maxin kesäasuntoon nähden, jonne matkaa järven yli oli noin kolme kilometriä.

Arkisin Alarik pukeutui tavallisesti työn ja lämpötilan mukaan farkkutyöhaalareihin. Mutta olipa Max nähnyt hänet läheisessä kaupungissa myös viimeisen päälle hyvin istuva puku päällä ja arkisin sekainen tukka viivasuoralle jakaukselle kammattuna.

Kun heidän tuttavuutensa oli alkuperäisen työdiilin lisäksi vähitellen syventynyt toisiaan arvostavaksi keskustelukumppanuudeksi, niin myöhemminä kesinä Alarik usein ohi kulkiessaan nähdessään Maxin olevan paikalla piipahti pihaan mukanaan tuoreita järven antimia sellaisenaan tai savustettuna. Ja usein hänellä oli mielessään myös mielenkiintoinen keskustelun aihe.

Maailman ja kotimaan asioita Alarik seurasi tarkasti, teki niistä omat, monesti valtavirta-ajattelusta poikkeavat johtopäätöksensä, eikä arkaillut kertoa niistä näkemystään kuunte-

lijalle. Pian Max havaitsi tavanneensa hänessä laajasti erityisesti historiaa lukeneen – vaikka joskus yksinkertaista esittikin – hengenheimolaisen, eikä heitä kumpaakaan juuri häirinyt se, etteivät mielipiteet aina käyneet yksiin. Parhaimmat ja värikkäimmät keskustelut heille syntyivätkin asioista, joista he olivat perustellusti eri mieltä.

Alarik tiesi Maxin kirjoitusharrastuksesta. Niinpä hän ker-
ran heidän verannalla käymänsä vilkkaan keskustelun jäl-
keen poislähtöä tehdessään kautta rantain suoraan sanoi:
”Kun sinulla kertomasi mukaan tuntuu ajoittain kirjoittami-
sen inspiraatio olevan hukassa, niin voisit vapaasti käyttää
näitä meidän tarinoita suoraan tai vääntää ne mieleisesi
muottiin sopivaksi. Ei nämä meidän kaikki jutut pohjattoman
tyhmiä ole.” Sen jälkeen hän heilautti kättään ja jatkoi mat-
kaansa seuraavaan kohteeseensa.

Max jäi järvelle päin katsellen miettimään Alarikin ehdo-
tusta tai ehkä tarkemmin sanottuna lupausta. Aikansa sanoja
punnittuaan hän mutisi ”miksi ei.” Sen jälkeen hän siivosi
verannan pöydän ja lähti sisälle etsimään läppäriään.

Niin alkoi vähitellen kertyä tekstiä työnimellä *Havaintoja
ajasta*, josta muotoutui vähitellen varsinainen teoksen nimi ja
sisältö *Näinkin voi nähdä*. Tarinat ovat kokoelmassa suunnil-
leen kronologisessa kirjoitusjärjestyksessä, ja joistakin ai-
heista on juttua useammassa kohdin sen mukaan, miten aihe
on parin vuoden kirjoittamisen aikana kehittynyt. Aiempien
teosten tapaan kirjoituksissa monien itsestäänselvyyksinä
pitämät asiat eivät Maxin käsittelyn jälkeen enää näytä
entisiltä. Samoin tuttu lämmin, ymmärtävä ja jonkun
mielestä kenties hieman vinoileva huumori on suurimmassa
osassa tarinoita mukana ja ehkä jokin tarina on jopa
kokonaisuudessaan kirjoitettu niin sanotusti kieli poskessa.

Sisällysluettelo

1. Ei mitään tääll' oo pysyvää
2. Tyhmä ja onneton kansa?
3. Lääkäreitä, onko heitä?
4. Takinkääntäjät
5. Laulujen voimalla
6. Aikamme Matti Hunttalat
7. Jumala loi, mutta kuka omistaa tuotokset?
8. Kuva peilissä, mutta kenen?
9. Mikä rakentaen tulee, se pelaten menee
10. Surun murtamat
11. Valheella on pitkät jäljet
12. Jumalainen mies ilman kirkkoa ja uskontoa
13. Työn orjat sorron yössä
14. Menneisyyden vangit
15. Voimala meillä on vieressä, mutta sähkö tulee etelän kautta
16. Sanojen vangit
17. Unohtamisen oppitunti
18. Tuulella ei ole ystävää
19. Puuparoni vai sorakeisari?
20. Lakia laiturilla
21. Turhuuksien turhuus
22. Vanhoissa vara parempi?
23. Anarkismin tiellä
24. Kalliit on lupausten lunnaat!
25. Hyvä vai huono työ?
26. Terveellisempi ruoka, mutta huonompi mieli?

27. Pahoinvointia hyvinvointivaltiossa
28. Metsään meni!
29. Pieni jouluevankeljumi
30. Byrokratian rattaissa
31. Talvikalastusta
32. Puhallus
33. Demokratiaa vai ei?
34. Miks' oon mä suruinen?
35. Onko tämä unta vai vaalien huumaa?
36. Tekoälystä kalakuningas?
37. Kenelle kellot soivat?
38. Voi voittajia!
39. Pian päätät tanhus

1. Ei mitään tääll’ oo pysyvää

Kesäasunnon sijaintia ei pahallakaan tahdolla voinut kehnoiksi väittää. Se sijaitsi loivalla etelään päin viettävällä rinteellä, jossa kasvoi täysimittainen koivikko. Rantaviiva oli kuin harpilla vedetty suuri kaari, pullistuma järvelle päin, joka mahdollisti tontille esteettömän auringon paisteen sen aamuisesta noususta illalla tapahtuvaan laskuun asti.

Kirkasvetinen järvi, jonka rannalla tontti sijaitsi, oli pituudeltaan noin kahdeksan ja leveimmältä kohdaltaan kolme kilometriä. Matkaa maakunnan keskuskaupunkiin siitä oli kohtuullinen vain puolen tunnin ajomatka.

Kookas, harmaaksi maalattu päärakennus sijaitsi noin viidenkymmenen metrin päässä laiturista, ja saunarakennus oli suunnilleen niiden puolivälissä. Varastorakennus sijaitsi hie-man ylempänä päärakennukselle johtavan tien vieressä, ja sen nurkalla tien kahta puolen olivat paksut kelopöllit toimitamassa portin virkaa. Nurmella seisoivat lipputanko, jossa isännäviiri laiskasti heilui kevyessä tuulella.

Paikan omistaja Max Olari – entinen yrittäjä, nykyinen elämäntapaeläkeläinen – istui terassilla selaillessaan laiskan oloisena tablettiltaan päivän uutisia. Viereisellä tuolilla nukkui Wifi, valkoinen coton de tuléar, silti aina valppaana ja terhakkaana reagoimaan normaalista poikkeaviin ääniin ja tapahtumiin.

Tälläkin kerralla luppakorva, nimitys jota Max siitä yleensä käytti, reagoi haukahuksella ennen kuin ihmisen korva tavoitti mitään erityistä ääntä lähistöllä. Pian rakennuksen

nurkalle pysähtyi avolavamaasturi, jonka tuloa Max tiesi odottaa aamuisen lyhyen puhelinkeskustelun perusteella.

Tulijan noustua autosta Wifi tapansa mukaan tervehti miestä kokoonsa nähden äänekkäällä haukulla. Terhakkaasti pystyssä heiluva häntä kuitenkin kertoi sen tunnistaneen vieraan vanhaksi tutuksi, ja pian se jo takatassuilla seisten käpälöi Alarikin jalkoja.

Tulija rapsutteli ensin kiirettä pitämättä luppakorvan hiljaiseksi.

Tuttavallisten tervehdysten ja kuluneen kesän ilmojen ihastelujen jälkeen Alarik aloitti keskustelun kenties mieltään askarruttavasta uudesta aiheesta tai sitten ihan vain saadaakseen vireille vilkkaan keskustelun terassilla käyntinsä ympärille.

”Sinä kun olet viisasta insinööriporukkaa, niin kerro minulle, miksi maailmassa ei ole enää mitään pysyvää ja pyhää?” Samalla hän nosti paketin folioon pakattuja lämpimiä savumuikkuja koristaan Maxin terassin pöydälle.

”Saanko tuon ihan kirjallisena, meinaan kun en ole ennen kuullut insinöörien ammattikuntaa viisaaksi mainittavan?” vastasi Max naureskellen.

”No, korjataan lausumaa sen verran, että insinööriksi viisaan oloinen”, Alarik sanoi järvelle päin katsellen.

Max ei jatkanut teemasta, koska seuraavana olisi todennäköisesti ollut tarjolla vaihtoehto, joka ei insinöörien viisautta millään mittarilla yhtään ylistäisi, joten hän tarttui Alarikin alun perin esittämään kysymykseen: ”Vielähän tuo aurinko oikeiden viisaiden mielestä hehkuu lämpöä iloksemme muuttaman miljardin vuoden ajan ja termostaattikin on kohdalleen säädetty, joten sinulla lie jokin muu syy ihmetellä pysyvyyden ja pyhyiden ongelmaa?”

”On, eikä ole mikään pikku asia, vaan kyse on valtiomme ulkopoliittikan pysyvyydestä”, Alarik aloitti. ”Muistan kuten

varmaan sinäkin, miten Kekkonen aloitti uudenvuodenpuheensa aina lauseella *maamme suhteet naapurimaihimme, erityisesti Neuvostoliittoon* ja miten myös myöhemmät viranhaltijat sitä linjaa jatkoivat, joskaan eivät enää, vai oletko eri mieltä?” kysyi Alarik haastavasti ja jäi tuijottamaan Maxia silmiin.

Kun Max ei – vielä – ollut asiasta ääneen mitään mieltä, toinen jatkoi vakuuttamistaan: ”Onko se ollenkaan asiallista, että naapuria mennään ensin kasakaksi nimittelemään ja annetaan sitten ymmärtää, että kasakka on rosvo?”

”Viittaat varmaan nykyisen viranhaltijan sanomaan, että *kasakka ottaa sen, mikä on löysästi kiinni*.”

”Siihenpä siihen. Kyllä Kekkonen sanojan *saatanan tuna-reiden kerhoon* jäähyllä pistäisi, jos vielä eläisi”, puhisi Alarik ehkä enemmän kiukkuista näytellen kuin sitä ollen.

”En ole koskaan ollut täysin vakuuttunut Kekkosen puheiden motiiveista. Monet aikalaiset epäilivät, että vallanhimossaan sillä miehellä oli turhan usein ketunhantä kainalossa. Eikö aikoinaan ollut sellainen sanonta, että *ennen loppuu koiralta kusi kuin Kekkoselta konstit*?”

”Oli hänen kanssaan miten oli, mutta eikö nykyinen viranhaltija kertonut ääneen vain sen, minkä valtaosa suomalaisista tietää kertomattakin? Kai se tieto on meillä jo dna:ssa. Jos nykyinen viranhaltija noita edeltäjänsä puheita nyt lasketteli, niin lähinnä naurunpurskahduksia kansalaisissa ne saisivat aikaan. Ja eikö kasakka ole taas kerran äkkiväärillä törmäilyillään ja holtittomilla puheillaan antanut mielestäsi aiheita asian julki tuomiseen? Eihän naapurikaan ole entinen, eihän Kekkosen ajan Neuvostoliitto ole enää kartalla. Tosin eivät siellä tavat ole huonontuneet tai siistiytyneet ajan ja nimen muututtua, ihan sama naapuriensa kiusa- ja rosvomentaliteetti siellä on aina agendalla, olipa kyse sitten tsaarin, kommunistin tai nykyisen diktaattorin hallinnosta. Aina se on ollut ja

aina se tulee olemaan valheelle rakennettu valtio, joten siellä on jotain pysyvää tuhdisti tarjolla, jos sitä todella kaipaat. Eiväthän puheestasi puuttuneet kuin kirjaimet yya, kaipailenko vielä sitäkin?” Max tykitti armottomasti.

Kun Alarik ei myöntänyt mitään noista kaipaavansa, Max kysyi varovasti: ”Toitko nuo muikut vain näytille, vai saako niitä maistaakin?” Saatuaan myöntävän nyökkäyksen vastaukseksi hän haki sisältä kahdet ruokailuvälineet ja mehkannun. Hiljaisuuden vallitessa he alkoivat ruotia muikkuja.

Kahden muikun jälkeen Max liennytti: ”Kun alkuperäistä kysymystäsi pyhydestä ja pysyvyydestä laajemmin tarkastellaan, eikös virressä viisviisviis lauleta, että *on ilo maallinen kuin varjo vaan. Ei ole täällä mitään pysyvää*. Ja pyhyiden päämajasta edelleen: johan katolinen kirkkokin taannoin petti uskollisimmatkin seuraajansa. Tarkoitin sillä jo keskiajan tiedemiesten esittämiä todisteita maapallon pyöreystä, mutta kirkko pitäytyi tiukasti väitteessään sen tasaisuudesta. Taisi jopa noin kerettiläisiä ajatuksia esittäneitä roviolla tai vähintään kirkonkirouksella uhkailla. Vatikaanilta kesti tosiasioiden virallisessa tunnustamisessa vallan rapiat neljäsatavuotta. Joten mihin tällainen tasamaan tallaja – joskus nopeasti, joskus vähemmän nopeasti – muuttuvassa maailmassa voi enää luottaa?”

Alarik haroi hieman sekaisin olevaa tuuheaa tukkaansa ja samalla mietti Maxin kertoman vapaan järjenkäytön vastaisuutta tai ehkä epäili toisen jopa pilailevan kustannuksellaan, mutta silti nyökkäsi.

”Todennäköisesti villakoiran ytimen kerroit, vaikkei sitä helppo ole tunnustaa. Katolisen kirkon touhuista en välitä ptkääkään, mutta kyllä vuosikymmeniä kestäneen harhaanjohtamisen ja oman sinisilmäisyyden ja hölmöyden myöntäminen tekee itselle hieman kipeää. Sen seurauksena olen löytänyt itseni katsomassa jopa Naton jäsenyyttä uusin silmin.

Vaikka meillä edelleen vallassa olevan näkemyksen mukaan sen sanotaan olevan varmin tie Suomen lopulliselle tuhon tielle suistamiseen.”

”Onhan meillä se kuuluisa ja monen poliitikon puheissaan maneerimaisesti toisteleva optio ollut jo iät ja ajat, mitä se sitten kullekin tarkoittaa. Vaan sotahulluiksi sen realisoimista ehdottavat on leimattu”, myötäili Max.

”Joo, siihen sopii sama lause kuin tuon sinun varastosi katon korjaukseen: ei sitä sateella paikkaaman pysty ja eihän se poudalla vuoda. Tuo samainen vuotavan katon korjaamisen logiikka tulee mieleen, kun kuuntelee meidän poliitikkojen Nato-keskustelua: *Ei jäsenyyttä kriisien aikaan voi hakea ja muuna aikana ei ole mitään syytä hakea.*”

”Toki kuitenkin jokainen muistaa sanoa, että *ihan itse päättämme, milloin kattomme korjaamme, siis hakemuksen jätämme*”, Max jatkoi Alarikin ajatuksenkulkua.

”Toinen ihan virallinen saman sarjan perusteluiden kummallisuus on se, että Baltian maiden Nato-jäsenyys tuo vakautta ja ennakoitavuutta Itämeren alueelle. Vastaavasti Suomen jäsenyys samaisen lätäkön pohjoisella rannalla toisi kuulemma alueelle epävakautta. Logiikkaa se on sumeakin logiikka”, jatkoi Alarik ihmettelyä.

”Vaan pokkana ystävällinen ja ymmärtäväinen hymy huulillaan näyttävät ystävämme niin idässä kuin lännessä noita lausuntoja kuuntelevan. Luulla sopii, että kameroiden valojen sammuttua jopa ääneen nauravat. Nähtäväksi jää, mitä tapahtuu”, lopetteli Max ihmettelyn Nato-kysymyksen risti-riitaisuuksista.

”Mistä muuten näin makoisia muikkuja ongiti?”

”Ensiksikään muikkuja ei onkimalla pyydetä ja toiseksi paikkaa koskevaan kysymykseen oikea kalamies vain vastaa, että järvestä. Mutta voisin sinut joskus tuulisena päivänä sou-tajaksi hakea, jos haluat kärryille päästä muikun pyynnin sa-

loista.” Alarik asui pitkulaisen järven toisella puolella, jonne matkaa Maxin mökiltä oli linnuntietä kolmisen kilometriä mutta tietä pitkin kymmenkunta.

”Annoit hetki sitten kautta rantain ymmärtää, että varas-ton kattoa pitäisi tilkitä. En minä ole sen huomannut vuota-van.”

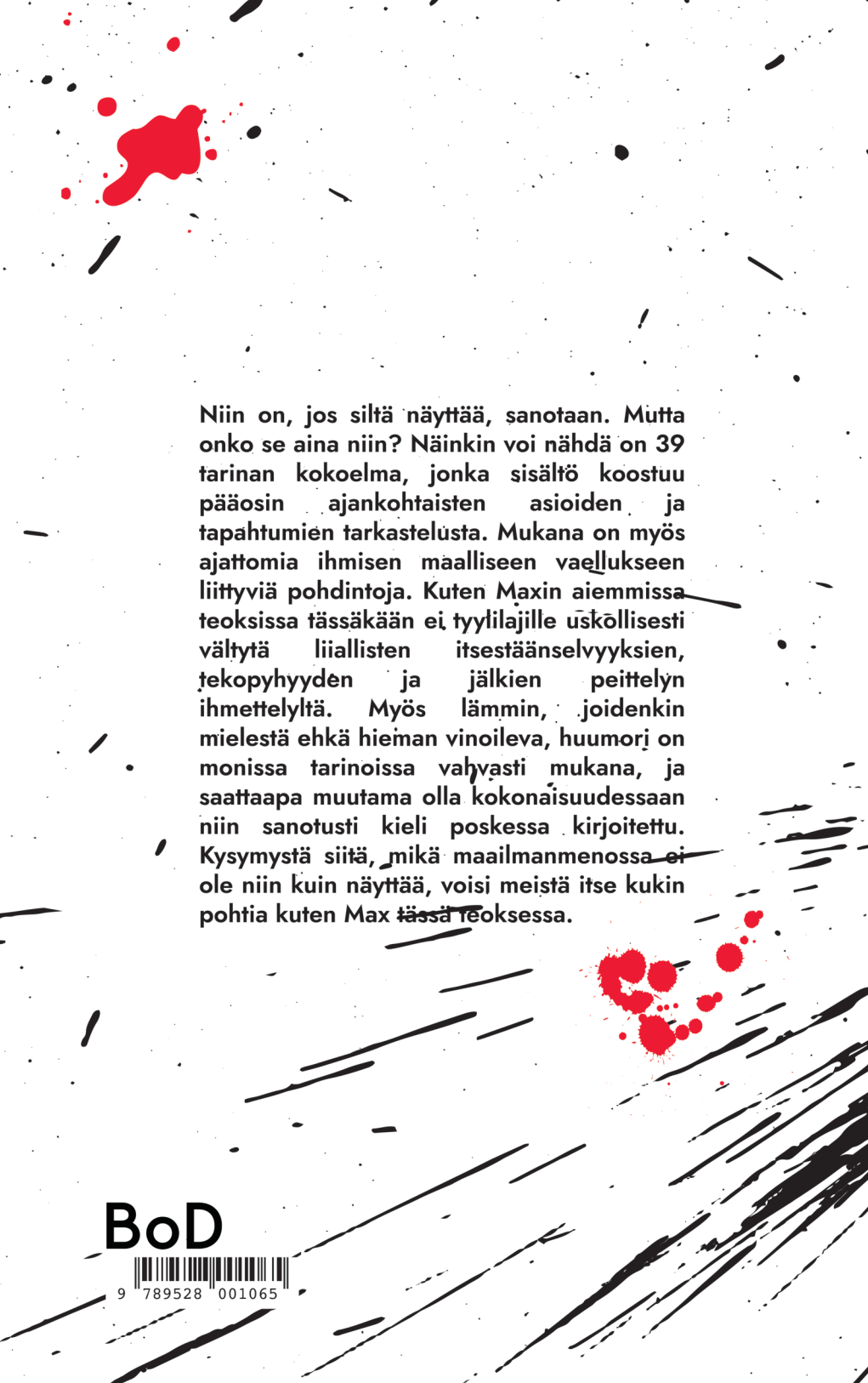
”Et niin, koska käyt siellä vain poudalla. Alkukesästä sin-ne pilkkeitä viedessäni minut sadekuuro yllätti ja silloin sa-detta vajassa pitäessäni huomasin tihkumista. Ei mitään isoa ongelmaa, voin sen joskus tsekata, jos niin sovitaan.”

Niin sovittiin. Keskustelun aikana muikkuvati oli tyhjen-tynyt parempiin suihin. Max keitteli vielä kahvit, joiden tip-pumisen aikana hän kysäisi: ”Mistä muuten tulee tuo komea etunimesi Alarik, eihän se taida olla näillä seuduilla miten-kään yleisesti käytössä?”

Hetken kysymystä pureskeltuaan tuli vieraalta selitys: ”Joskus kauan sitten sain papin kasteltua pääni nimen Eero Alarik. En koskaan tullut vanhemmilta kysyneeksi, mistä he tuon Alarikin poimivat. Itse aikuisiällä vaihdoin sen kutsu-manimeksi, koska onhan se sentään paljon komeampi kuin joka pojan Eero. Tyhmemmille kysyjille olen selitykseksi sa-nonut, että se periytyy minulle suvussa suoraan visigoottien kuninkaalta Alarikilta.”

Max mietti, kumpaan ryhmään hän vastaajan mielestä kuului, kun sai kaksi selitystä, mutta ei kuitenkaan kysynyt.

Kahvin aikana he puhuivat niitä näitä kalastuksesta ja lä-himetsien marjasadosta, joka näytti ylen runsaalta. Kohta kahvin jälkeen Alarik nousi, kiitti ja heilautti kättään, ja pian Max kuuli vain loittonevan auton äänen ja sen haipueessa metsän lehvistöön jäi luppakorva sylissään istumaan hiljai-suuteen kesäisen illan hitaasti syvenevässä hämärässä.

Niin on, jos siltä näyttää, sanotaan. Mutta onko se aina niin? Näinkin voi nähdä on 39 tarinan kokoelma, jonka sisältö koostuu pääosin ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien tarkastelusta. Mukana on myös ajattomia ihmisen maalliseen vaellukseen liittyviä pohdintoja. Kuten Maxin aiemmissa teoksissa tässäkin ei tyyllilajille uskollisesti välttyä liiallisten itsestäänselvyyksien, tekopyhyyden ja jälkien peittelyn ihmettelystä. Myös lämmin, joidenkin mielestä ehkä hieman vinoileva, huumori on monissa tarinoissa vahvasti mukana, ja saattaapa muutama olla kokonaaisuudessaan niin sanotusti kieli poskessa kirjoitettu. Kysymystä siitä, mikä maailmanmenossa ei ole niin kuin näyttää, voisi meistä itse kukin pohtia kuten Max tässä teoksessa.

BoD

9 789528 001065